

З усіх скарбів знання найцінніше

Освіта впродовж життя — це цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм та послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти

Петро Яцук

На початку нинішнього сторіччя Всесвітня Федерація медичної освіти впровадила принципово нове поняття — безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів. Його метою є збереження на високому рівні знань та вмінь, а також їх постійне вдосконалення відповідно до вимог часу. Безперервний професійний розвиток для лікарів та провізорів — це період їхнього навчання і підготовки, що починається після завершення базової медичної, фармацевтичної освіти та інтернатури (резидентури) і клінічної ординатури і триває впродовж всього професійного життя кожного лікаря та провізора.

ЩО МАЛИ, ТЕ НЕ ЗБЕРЕГЛИ

За словами Петра Яцука, начальника Державної служби з лікарських засобів у Закарпатській області, на території Закарпаття здійснюють діяльність з оптової та роздрібно-торгівлі ЛЗ 372 суб'єкти господарювання, з яких 15 — комунальної (муниципальної), 9 — колективної, 348 — приватної форми власності. При цьому роздрібно торгівлю ЛЗ провадять 541 аптека та 113 аптекних

пунктів. 303 аптеки та аптекні пункти розташовані в містах, 34 — в селищах міського типу, 319 — в селах. Оптову торгівлю ЛЗ здійснюють два аптекні склади. Виготовленням ЛЗ в умовах аптеки займаються 5 аптекних закладів. Також на території області проводять господарську діяльність 10 суб'єктів господарювання з юридичною адресою в інших регіонах України.

У середньому один аптекний заклад обслуговує 1921 особу. У міській місцевості цей показник становить 1540, а в сільській — 2237 осіб.

Контроль за якістю ЛЗ та дотриманням суб'єктами господарювання ліцензійних умов з оптової та роздрібно торгівлі здійснюють 17 досвідчених фахівців Державної служби з лікарських засобів у Закарпатській області.

Незважаючи на форму власності аптекних закладів, провізори і фармацевти, які там працюють, зобов'язані дбати про підвищення свого професійного рівня відповідно до концепції «Освіта впродовж життя», тобто постійну післядипломну освіту.

— У 70–80-ті роки минулого століття в Закарпатському обласному виробничому об'єднанні «Фармація» активно працював інформаційний центр під керівництвом провізора вищої категорії Нелі Ковалик, — розповідає Петро Яцук. — У 1978 р. при поліклінічному відділенні центральної міської клінічної лікарні Ужгорода спеціалісти аптекоуправління організували кабінет фармацевтичної інформації, який з часом перетворився на ефективну інформаційну базу безвідмовного методу лікарського забезпечення населення.

Постійне вивчення досвіду роботи кабінетів фармацевтичної інформації області і республіки сприяло впровадженню нових передових форм і методів інформаційної діяльності на Закарпатті. До прикладу, у 1985 р. була організована автоматизована

аптечна довідкова служба для населення Ужгорода, оснащена диспетчерськими засобами зв'язку. Вона мала можливість вчасно отримувати дані від аптек міста про наявність ліків і забезпечувала оперативну видачу цих даних абонентам, у тому числі кабінетам фармацевтичної інформації, що, зрозуміло, позитивно впливало на своєчасне інформування лікарів у процесі призначення ліків хворому.

Поліклінічне відділення міської клінічної лікарні вважалось базовим закладом щодо впровадження в медичну практику нових ЛЗ. За угодою із відділом фармацевтичної інформації і головними спеціалістами облздороввідділу нові медикаменти надходили в ЦРА № 1. Подальше впровадження препаратів у практичну роботу лікарів здійснював кабінет фармацевтичної інформації. На основі інструктивно-методичних

Безперервний професійний розвиток триває впродовж всього професійного життя лікарів і фармацевтів

і довідково-інформаційних матеріалів МОЗ СРСР і МОЗ УРСР, а також відділу фармацевтичної інформації аптекоуправління кабінет фармінформації відповідав за інформаційне забезпечення, контролював стан впровадження і призначення лікарями нових ліків, узагальнював відгуки про результати їхнього застосування.

Щорічно у такий спосіб вивчали близько 20 препаратів першого і другого року впровадження. Відгукам про застосування нових засобів в умовах міської поліклініки надавалося великого значення у сенсі визначення їхньої перспективної потреби для медичних закладів області.

У 80–90-х роках минулого століття ЗОВО «Фармація» у районних поліклініках і лікарнях відкрило і фінансувало діяльність 13 кабінетів фармацевтичної інформації, 3 довідково-автоматизованих аптечних бюро (в Ужгороді, Мукачеві та Хусті), а в аптекоуправлінні — обласного відділу фармацевтичної інформації.

З 1995 р. у зв'язку із поступовою комерціалізацією фармації розпочалося планомерне знищення цього напрямку роботи. На превеликий жаль, на початок 2000 р. в області не залишилося жодного кабінету фармацевтичної інформації. Відтоді і донині кожен аптечний заклад змушений самостійно займатися пошуком необхідних інформаційних матеріалів за винятком тих знань, які можна отримати на передатестаційних курсах, що проводять науковці факультету післядипломної освіти ЛНМУ ім. Данила Галицького.

АКТУАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ — «ЗБРОЯ» ПРАКТИЧНОЇ ФАРМАЦІЇ

— Фармацевтична спільнота Закарпатської області більше 20 років плідно співпрацює з працівниками факультету післядипломної освіти ЛНМУ ім. Данила Галицького щодо проведення в Ужгороді виїзних передатестаційних циклів для провізорів аптечних закладів державної та приватних форм власності зі спеціальностей «Організація і управління фармацією», «Загальна фармація», «Аналітично-контрольна фармація», — зазначає Семен Плачков, голова правління Закарпатської обласної асоціації «Нова фармація Закарпаття». — За цей період на виїзних передатестаційних циклах підвищили свій професійний рівень більше як 1500 провізорів Закарпатської області.

Велику допомогу в організації виїзних передатестаційних циклів для провізорів системно надавали проф. Борис Парновський (зав. кафедри до 2012 р.) та багаторічний куратор передатестаційних циклів у Закарпатській області, а тепер

Постійне вивчення досвіду роботи кабінетів фармацевтичної інформації області та республіки сприяло впровадженню нових передових форм і методів інформаційної діяльності на Закарпатті

зав. кафедри організації і управління фармації та технології ліків ФПДО проф. Ольга Заліська. Сьогодні проведення передатестаційних циклів в області курує старший викладач, канд. фарм. наук Світлана Климишина.

Варто відзначити, що всі викладачі кафедри ФПДО ЛНМУ ім. Данила Галицького мають високу кваліфікацію і, працюючи з повною віддачею, вміють фахово донести до слухачів необхідну інформацію.

Організацією виїзних передатестаційних циклів, окрім обласної асоціації «Нова фармація Закарпаття», опікується ветеран фармації Нінель Кретова, яка 50 років працювала в Закарпатському обласному виробничому об'єднанні «Фармація». Від 2008 р. в організації проведення курсів беруть участь і співробітники Державної служба з лікарських засобів у Закарпатській області.

Традиційно виїзні передатестаційні цикли в Ужгороді відбуваються у березні. Така постійність суттєва для суб'єктів господарювання, оскільки, маючи попередню інформацію, вони беруть її до уваги при складанні річних графіків відпусток прові-

зорів. Проте формування груп провізорів-курсантів зі спеціальностей «Організація і управління фармацією», «Загальна фармація», «Аналітично-контрольна фармація» відбувається ще на початку осені. Підготовка роботи розпочинається з того, що всі суб'єкти господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю ЛЗ, отримують від Держлікслужби у Закарпатській області електронні листи про необхідність своєчасного подання до Закарпатської обласної асоціації «Нова фармація Закарпаття» відомостей про провізорів, які виявили бажання стати слухачами виїзних передатестаційних циклів на наступний рік.

Упродовж кількох місяців Асоціація отримує від суб'єктів інформацію про провізорів-курсантів, аналізує її, надає необхідні консультації керівникам аптечних закладів, подає у ФПО ЛНМУ ім. Данила Галицького списки провізорів-слухачів і підшукує приміщення для проведення виїзного передатестаційного циклу. До речі, цього річний цикл проводився у приміщенні Державної служби з лікарських засобів у Закарпатській області на безоплатних засадах.

Для суб'єктів господарювання проведення виїзних передатестаційних циклів є вигідним з економічної точки зору, адже не треба скеровувати провізорів на навчання до Львова, а це, зрозуміло, дозволяє заощаджувати значні суми коштів.

Використання викладачами кафедри організації і економіки фармації та технології ліків ФПДО авторських навчальних посібників і монографій та застосування міжнародних інформаційних технологій забезпечує підготовку практичних провізорів і керівників, які володіють актуальною інформацією про стратегічні напрями реформування фармацевтичного сектора, впровадження референтного ціноутворення, знають методи фармакоекономічного аналізу, актуальні законодавчі акти, які регламентують аптечну діяльність, що сприяє оптимізації лікарського забезпечення населення та наданню належної фармацевтичної опіки.

Лариса Дедишина